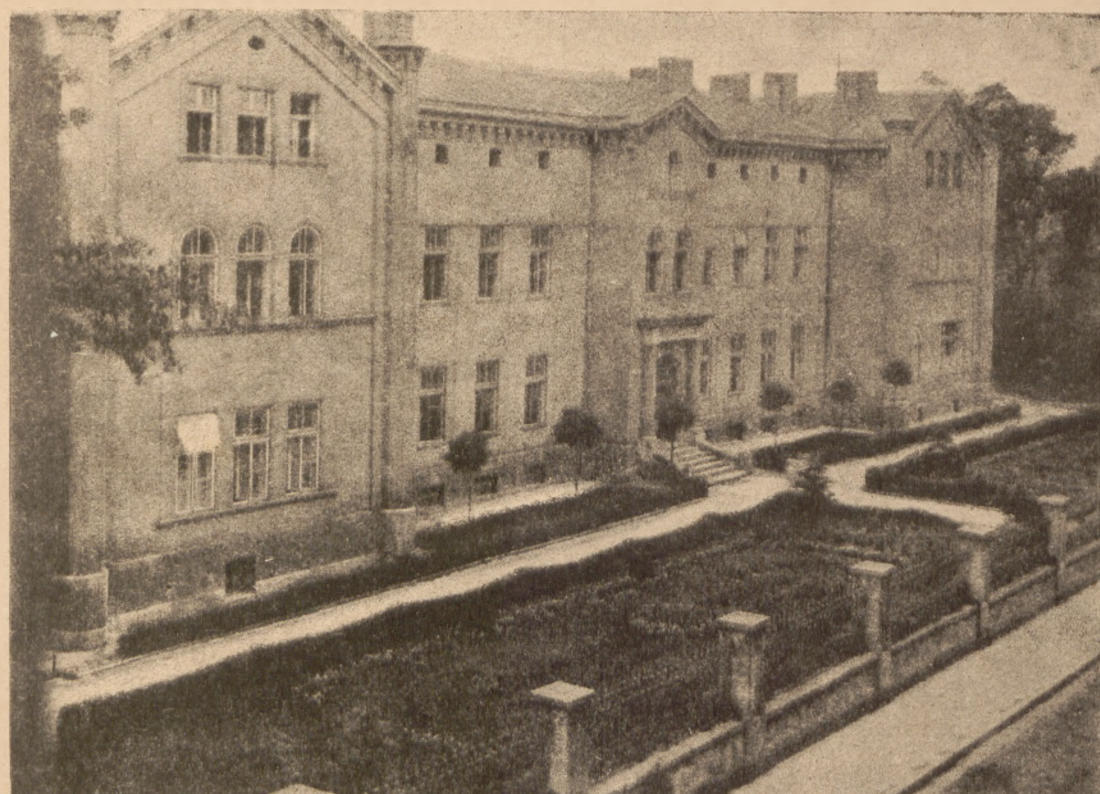
SPRAWOZDANIE
SZPITALA GMINY ŻYDOWSKIEJ W KRAKOWIE

ZA CZAS OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 1929 R.

KRAKÓW 1930

NAKŁADEM GMINY WYZNANIOWEJ ŻYDOWSKIEJ W KRAKOWIE
ODBITO W DRUKARNI „SZTUKA“ W KRAKOWIE, B. JOSELEWICZA 26

Zarząd Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie, przedkładając sprawozdanie z działalności szpitala żydowskiego za rok 1929, zamyka temsamem okres pięcioletni odnowionego po wojnie szpitala. Stwierdzając jego stały rozwój w tym okresie, zwraca uwagę społeczeństwa na przedstawioną w sprawozdaniu doniosłą działalność szpitala dla ludności żydowskiej nietylko naszego miasta ale i całego kraju, z którego rekrutuje się znaczny odsetek chorych. Zarząd Gminy wyznaniowej dziękując ludności Krakowa za poparcie jej usiłowań, liczy na pomoc społeczeństwa i w przyszłości. Lekarzom i Zarządowi szpitala dziękuję serdecznie za gorliwą pracę dla dobra cierpiącej ludności.

W Krakowie w marcu 1930 r.

Dr. RAFAŁ LANDAU
Prezydent Gminy wyznaniowej żydowskiej w Krakowie.

Kończąc okres pięcioletni odnowionego po wojnie szpitala Gminy żydowskiej w Krakowie pragnę obok sprawozdania za rok ubiegły dać obraz ruchu chorych w tym okresie. Zestawienie ruchu chorych w tym czasokresie przedstawia co w tym okresie zdziałano dla dobra ludności żydowskiej Krakowa i całego kraju. Wszak nietylko ludność Gminy krakowskiej korzysta ze szpitala, ale 40% naszych chorych rekrutuje się, rzec można, z całej Polski. Gminy wyznaniowe i Magistraty w Małopolsce, a szczególnie w Królestwie, nie spełniają jednak ustawowych obowiązków wobec swych chorych i zalegają z opłatami za nich od kilku lat, mimo pisemnych zobowiązań tych Gmin, co utrudnia w wysokim stopniu pracę w szpitalu i zmusza niejednokrotnie do odmawiania chorym z tych Gmin przyjęcia do szpitala.

Tabela niżej umieszczona stwierdza, że liczba dni pobytu chorych w szpitalu stale wzrasta i to z 21.290 w r. 1925 na 39.864 w r. 1929. Liczba chorych obcych stale utrzymuje się w granicach około 40%. Ciężkie warunki ekonomiczne powodują, że liczba chorych, bezpłatnie przyjętych, wzrasta i to z 27·88% w r. 1925 na 35·71% w r. 1929, a liczba chorych bezpłatnych z Krakowa wzrosła z 47·69% na 57·10% w r. 1929.

Rok	Liczba chorych stałych	Dni pobytu chorych	z Krakowa	z Podgórza	Obcych	% obcych	Płatnych	Bezpłatnych	% bezpłatnych	% bezpłatnych z Krakowa
1925	1040	21290	608	54	378	41·53	750	290	27·88	47·69
1926	1759	31914	1064	118	577	39·56	1262	497	28·25	46·71
1927	2249	39151	1366	186	697	39·26	1529	720	32·01	53·89
1928	2414	39571	1444	175	771	40·02	1668	746	30·90	50·14
1929	2341	39864	1464	190	687	37·46	1440	836	35·71	57·10

W ambulatorjach liczba chorych w ostatnim roku zmniejszyła się z powodu zamknięcia ambulatorjów w soboty, co dotkliwie odczuwa ludność żydowska, która w dniu tym właśnie mogłaby wygodnie korzystać z porady lekarskiej.

W roku ubiegłym rozszerzono oddział laryngologiczny. Dobudowano obszerną salę operacyjną i pokój dla pielęgniarki, rozszerzono salę ambulatoryjną w dwójnasób i powiększono pokoje dla chorych, tak, iż stworzono pomieszczenie dla 12 chorych. Oddział ten może obecnie w zupełności zaspokoić potrzeby szpitala, a lekarze mogą wygodnie pracować.

Prócz tego przygotowano pomieszczenie dla pracowni bakterjologicznej i zakupiono urządzenie wewnętrzne, tak, aby można zaspokoić potrzeby szpitala w zakresie bakterjologji i wykonać badania na miejscu. W najbliższych dniach w pracowni tej rozpoczną się czynności. Uważam sobie za obowiązek podziękować p. Drowi Eisenbergowi za jego dotychczasową działalność dla szpitala w tym okresie pięcioletnim, a mam nadzieję, że nadal życzliwy stosunek nasz będzie utrzymany.

Powiększenie oddziału laryngologicznego i stworzenie pracowni bakterjologicznej wymagały znacznych funduszów, których nam Rada wyznaniowa ze względu na konieczność tych inwestycyj nie odmówiła. Imieniem Dyrekcji szpitala składam Radzie wyznaniowej podziękowanie za poparcie Dyrekcji w usiłowaniach, zmierzających do rozszerzenia szpitala jak i w całej pracy, zmierzającej do postawienia szpitala na pewnej wyżynie.

Przy rozbudowie szpitala Dyrekcja doznała poparcia ze strony pp. inż. Józefa Weinbergera i Łazarza Rocka, którzy udzielali bezinteresownie cennych wskazówek, prowadząc akcję rozbudowy, za co im serdeczne składam podziękowanie.

W ogrodzie szpitala urządzono studnię, ażeby się móc w razie wypadku uniezależnić od wodociągu miejskiego.

Firma R. Aleksandrowicz (Długa 1) jak co roku dostarczyła nam papieru na sprawozdanie szpitala, za co właścicielom firmy serdecznie dziękuję.

Dla uprzyjemnienia chorym pobytu w szpitalu urządzono w salach chorych radjo. Za pomoc w urządzeniu i za poparcie materjalne składam podziękowanie firmie „Philradio" (p. Ores), p. Drowi Gottliebowi Gabrjelowi i p. Henrykowi Spirze.

W ubiegłym roku pracowało w szpitalu 4 prymarjuszy, 8 ordynatorów, 4 zastępców prymarjuszy, 6 sekundarjuszy, 17 praktykantów i 30 hospitantów. 10 praktykantów korzystało z ośmiu półrocznych stypendjów Gminy wyznaniowej i dwóch stypendjów półrocznych Dra Jana Landaua.

W szpitalu stale mieszka jeden lekarz, a oprócz tego sekundarjusze i praktykanci kolejno pełnią 24-godzinne dyżury. Za ofiarną pracę dla dobra chorych wszystkim pp. lekarzom serdecznie dziękuję.

Dziękuję również za gorliwą pracę personalowi kancelarji i Zarządowi szpitala.

W Krakowie, w marcu 1930 r.

Dr. Jan Landau
Dyrektor szpitala

SPRAWOZDANIE OGÓLNE

ZA CZAS OD 1 STYCZNIA DO 31 GRUDNIA 1929

I. Statystyka ruchu chorych.

A) **Ambulatoryjnie** leczono w okresie sprawozdawczym 20.622 chorych bez różnicy wyznania, nie licząc powtórnych ordynacyj.

Poniższa tablica przedstawia ruch chorych w poszczególnych ambulatorjach w okresie pięcioletnim:

	r. 1925	r. 1926	r. 1927	r. 1928	r. 1929
Ambulatorjum chorób wewnętrznych	4872	4517	4745	3136	2852
„ „ chirurgicznych	2384	2171	2207	2218	2264
„ „ dzieci	3490	4521	4061	3962	3515
„ „ kobiecych	1433	1540	1400	1450	1200
„ „ uszno-gardlanych . . .	3155	4192	4294	4235	3251
„ „ ortopedycznych	769	842	874	759	915
„ „ okulistycznych	1611	2351	2348	2398	1840
„ „ dentystycznych	646	903	808	876	672
„ „ skórnych	1089	1925	1753	1490	1339
„ „ roentgenologicznych . . .	822	1421	1827	2472	2774
Razem . .	20271	24283	24317	22996	20622

B) **Stałych chorych** leczono w roku sprawozdawczym 2.341 przez 39.864 dni (licząc przeniesienia z poszczególnych oddziałów).

Poniżej umieszczona tablica wykazuje stały przyrost liczby chorych na pojedynczych oddziałach.

	r. 1925	r. 1926	r. 1927	r. 1928	r. 1929
Oddział chorób wewnętrznych	471	703	785	803	771
„ „ chirurgicznych	174	243	381	333	403
„ „ dzieci	115	203	208	247	248
„ „ ginekologicznych	118	151	173	163	144
„ położniczy	34	97	217	231	212
„ noworodków	37	99	225	247	219
„ chorób uszno-gardlanych	58	185	266	296	259
„ „ ortopedycznych	30	61	78	52	57
„ „ okulistycznych	3	14	14	21	16
„ „ skórnych	—	3	9	21	12
Razem . .	1040	1759	2356	2414	2341
	21290 dni	31914 dni	39151 dni	39571 dni	39864 dni

Ogólna liczba chorych leczonych w r. 1929 obejmuje:

Mężczyzn	905	tj.	39·70%	
Kobiet	1371	„	60·30%	
Chrześcijan było	95	„	4·20%	ogółu chorych
Z Krakowa było	1444	„	62·83%	
Z Podgórza było	165	„		
Z poza Krakowa	667	„	37·17%	

Przeciętny pobyt jednego chorego w szpitalu wynosi 17 dni.
Przeciętne obłożenie szpitala wynosi dziennie 118 chorych.
Najwyższy dzienny stan chorych wynosił 135.

W ciągu roku opuściło szpital 2.115 chorych, przeniesiono na 1930 rok 106 chorych.

Zmarło 120 chorych; w tej liczbie 15 zmarło w pierwszych 24 godzinach po przyjęciu do szpitala, ponadto było 12 nieżywych i niedonoszonych noworodków, tak, że śmiertelność wynosi 4·12%.

Na ogólną liczbę chorych leczonych stale w roku 1929 opłacało taksy szpitalne pełne lub zniżone, także przez instytucje i Kasy chorych 1440 chorych; bezpłatnie korzystało z opieki szpitalnej 836 chorych, co w stosunku do ogólnej liczby chorych wynosi przeszło 35·71%, w stosunku zaś do liczby chorych z Krakowa czyni 57·10%.

W bardzo wielu przypadkach chorzy uiścili opłatę szpitalną za kilka pierwszych dni, a zalegają z uiszczeniem dalszych opłat lub zostali z powodu ubóstwa z opłaty zwolnieni.

Liczne gminy wyznaniowe i miejskie mimo formalnych pisemnych zobowiązań nie pokrywają kosztów leczenia swych obywateli, jak świadczy niżej podany wykaz.

Magistraty:

Będzin	Zł	1.518·—
Chęciny	„	421·—
Chmielnik	„	100·—
Czeladź	„	884·—
Dąbrowa Górnicza	„	468·—
Filipowice	„	121·—
Jędrzejów	„	1.218·50
Kraśnik	„	182·—
Opatów	„	140·—
Pacanów	„	522·—
Pilica	„	210·—
Pinczów	„	309·—
Piotrków	Zł	217·—
Proszowice	„	718·—
Radom	„	176·—
Radomsk	„	665·75
Rzeszów	„	2.206·—
Staszów	„	1.210·—
Szczekociny	„	266·—
Szydłowiec	„	406·—
Włoszczowa	„	282·—
Wolbrom	„	794·—
Zawiercie	„	105·—
Razem	„	13.139·25

Gminy wyznaniowe:

Bolesławice	Zł	172·—
Brzesko	„	84·—
Częstochowa	„	962·—
Działoszyce	„	145·—
Kamieńsk	„	440·—
Książ Wielki	„	161·—
Pacanów	„	870·—
Połaniec	„	66·—
Proszowice	„	176·—
Rozwadów	„	114·—
Rymanów	Zł	119·—
Sławków	„	252·—
Słomniki	„	418·—
Sosnowiec	„	965·—
Szczekociny	„	304·—
Warka	„	133·—
Wojdzisław	„	91·—
Wolbrom	„	140·—
Razem	Zł	5.612·—

II. Zamknięcie rachunkowe za rok 1929.

Wpływy

	Zł
Saldo z r. 1928	1.487·79
Opłaty ambulatoryjne	15.950·81
„ szpitalne	139.130·29
Datki i subwencje	34.914·37
Taksy ślubne pobrane przez Gminę	14 722·—
Kasa Chorych za leczenie członków	1.453 93
Niedobór pokryty przez Gminę wyzn.	147.940·52
	355.599·71

Wydatki

	Zł
Prowianty	123.474·84
Inwentarz	13.521·34
Inwestycje	13.110·18
Różne wydatki administracyjne	9.689·76
Płace lekarzy, personalu administracyjnego i służby	122.901·22
Konserwacja budynku i inwentarza	9.203·38
Opał	20.816·71
Światło i prąd, gaz	10.353·42
Leki i materjał opatrunkowy	21.895·47
Ubezpieczenie personalu	7.270·26
Zaliczki wypłacone	1.370·—
Saldo z 31 grudnia 1929	1.993·13
	355.599·71

Z powyższego zestawienia wynika, że wpłynęło tytułem opłat szpitalnych 44% ogólnych wydatków, resztę zaś pokryła Gmina wyznaniowa.

III. Obliczenie kosztów dziennego utrzymania chorego.

Wydatki połączone z utrzymaniem szpitala, nie licząc wydatków inwestycyjnych wynoszą:

	Zł	Dni leczenia	Wydatki dzienne na 1 chorego Zł
Prowianty	123.474·84	39 864	3·10
Opał	20.816·71	„	—·52
Światło i prąd	10.353·42	„	—·26
Konserwacja budynku i inwentarza	9.203·38	„	— 23
Różne wydatki administracyjne	9.689 76	„	—·25
Leki i materjał opatrunkowy	21.895·47	„	—·55
Ubezpieczenie personalu	7.270 26	„	—·18
10% na zużycie inwentarza	1.352·13	„	—·03
Płace lekarzy, personalu administr. i służby	122 901·22	„	3 08
Razem	326.957·19	39.864	8·20

Z powyższego obliczenia wynika, że koszta utrzymania 1 chorego dziennie wynoszą w r. 1929 Zł 8·20, a więc o 40 groszy więcej aniżeli w r. 1928.

Opłata dzienna dla chorych z Krakowa wynosi Zł 5·—, dla zamiejscowych Zł 8·—; Szpital dopłacał więc do chorych krakowskich dziennie Zł 3·20, a do chorych zamiejscowych 0·20 groszy.

Wykaz subwencyj i datków na rzecz szpitala.

Magistrat m. Krakowa	Zł	5.000·—
Miejska Kasa Oszczędności	„	3.500·—
Rodzina bp. K. Grünwaldowej III, IV i V rata legatu	„	3.000·—
Hirsch Ajzenstat	„	2.500·—
Bracia Brenner Paryż	„	2.220·—
Leon Holzer	„	2.000·—
Rodzina bp. Izaka Posera I i II rata legatu	„	2.000·—
Magistrat m. Krakowa subwencja za r. 1928	„	2.000·—
Legat po bp. Natanie Gutenbergu	„	1.500·—
Rodzina bp. Karoliny Horowitzowej (w r. 1928)	„	1.200·—
Natan Silberzweig	„	1.000·—
Dr. Jakób Syrop	„	890·—
Rodzina bp. Szymona Lewkowicza	„	887·50
Leonora Hechterowa	„	500·—
Fabryka Produktów Chemicznych „Liban"	Zł	500·—
Maurice i Hanale Eilenbergowie z okazji złotego wesela	„	434·—
Leon Holzer (wagon węgla) Gołębia 2	„	400·—
Marja Franklowa	„	300·—
Dr. Gabrjel Gottlieb	„	288·80
Drowa Laubowa, Inż. Liebling, Leon Liebling	„	232·.0
Rodzina ku uczczeniu bp. Sabiny Spiegelglass	„	200·—
Rodzina bp. Stattera	„	200·—
Izaakowie Potokowie z okazji zaślubin córki	„	200·—
Regina Korngold	„	200·—
Rodzina ku uczczeniu bp. Dra Stanisława Łomińskiego	„	200·—
Spadkobiercy bp. Adolfa Hirscha	„	200·—
Kasa Oszczędności m. Krakowa	„	200·—

Kerner	Zł	200·—
Szymon Schell	„	200·—
Magistrat m. Krakowa (50 q węgla)	„	200·—
Izak Potok (w r. 1928)	„	200·—
Juljusz Rotter	„	173·—
Bank Spółdzielczy	„	150·—
Zygmunt Aleksandrowicz	„	150·—
A. Mandelbaum (w r. 1928)	„	150·—
Rodzina bp. Izaaka Lachsa (w r. 1928)	„	150·—
Jadwiga Rimlerowa	„	115·87
Józefowa Aderowa	„	100·—
Dr. Zygmunt Staar	„	100·—
Ignacy Spira	„	100·—
Fabryka Kabli	„	100·—
Dr. Felicja Stillmannowa	„	100·—
Rafałowie Landauowie w rocznicę zgonu bp. Tadeusza Landaua	„	100·—
Dr. Wiktor Frommer	„	100.—
Leon Goldberg	„	100·—
Dr. Ignacy Basler	„	100·—
Rodzina bp. Leona Nebenzahla	„	100·—
Dr. Wiktor Frommer (w r. 1928)	„	100·—
Dr. Józef Fussmann (w r. 1928)	„	100·—
M. Langsamowie (w r. 1928)	„	100·—
Potok i Synowie Będzin (25 kg. Potokolu)	„	84·—
Rachela Gutter	„	75·—
Laura Maj	„	50·—
Leonora Fendler	„	50·—
S. Sandhaus (Biuro buchalter.)	„	50·—
Marja Spielvogel	„	50·—
M. Jonkler	„	50·—
Firma A. Hawełka	„	50·—
Józef Zellner	„	50·—
Urzędnicy Firmy Liban dla uczczenia pamięci bp. Szymona Lewkowicza	„	50·—
Wiktorja Liban	„	50·—
Izba budownicza ku uczcz. bp. Józefa Sarego	„	50·—
Bank Hipoteczny	„	50·—
Kilof	„	50·—
N. N.	„	50·—
Maks Lauterbach	„	50·—
Dr. Maksymiljan Wasserberg	„	50·—
Juljusz Goldberg	„	50·—
Bernard Mülstein ku uczcz. bp. żony	„	50·—
M. Tenzerowa	„	50·—
A. Nussbaumowie w ósmą rocznicę śmierci syna	„	50·—
Inż. Filip Zilz (w r. 1928)	„	50·—
Izaak Bauminger (w r. 1928)	„	50·—
I. Judd (w r. 1928)	Zł	50·—
Roman Moor (w r. 1928)	„	50·—
Ignacy Bross (w r. 1928)	„	40·—
Maksymiljan Weisler (w r. 1928)	„	40·—
J. Schenierer	„	30·—
Maksymiljan Neuman (w r. 1928)	„	25·—
Ignacy Spira (w r. 1928)	„	25·—
Dr. Juda Zimmermann (w r. 1928)	„	25·—
Dr. Ludwik Steinberg (w r. 1928)	„	25·—
Leon Singer (w r. 1928)	„	25·—
Maurycy Horowitz (w r. 1928)	„	25·—
S. B. Grünwald (w r. 1928)	„	25·—
Dr. Leon Silberberg	„	25·—
Dr. Maksymiljan Blasberg	„	25·—
P. Aleksandrowicz	„	25·—
Dr. Ignacy Schenker nieprzyjęte honorarjum	„	25·—
Dr. Edward Liebmann	„	25·—
Dr. Edward Machauf	„	25·—
Saul Neumann	„	25·—
Cech rzeźników i masarzy	„	25·—
Chaim Ohrenstein	„	20·—
Alfred Reichstein	„	20·—
Ignacy Bross	„	20·—
Maksymiljan Neumann	„	20·—
Samuel Lipschütz	„	20·—
Drowa Frühlingowa	„	20·—
Drowa Kepplerowa	„	20·—
Drowie Baderowie ku uczcz. bp. Dra Wilhelma Schmidta	„	20·—
Teatr żydowski	„	20·—
Ignacy Spira (w r. 1928)	„	20·—
P. Aleksandrowicz	„	20·—
Joachim Gross	„	20·—
Józef Aleksandrowicz	„	20·—
Emilja Vorzimmer	„	15·—
D. Sonnenschein	„	12·—
Michał Feiner	„	10·—
Aron Lux	„	10·—
Dr. Henryk Natanson	„	10·—
M. Lichtenstein	„	10·—
Józef Bund	„	10·—
Fela Rakower	„	10·—
M. Reinstein	„	10·—
Jetti Landau (w r. 1928)	„	10·—
Regina Rotweinowa (w r. 1928)	„	10·—
Salomea Friedmanowa	„	10·—
Majer Friedrich	„	10·—
Datki do Zł 5	„	13·—

W wykazie powyższym uwzględniono również datki, które wpłynęły w roku 1928, a przez przeoczenie nie zostały wykazane w sprawozdaniu zeszłorocznem.

Rozkład oddziałów.

ODDZIAŁY	Sale chorych	Łóżek	Sale operac.	Ambulatorja	Kancelarje
Wewnętrzny	6	40	—	1	1
Chirurgiczny	6	41	2	1	1
Położniczy i chorób kobiecych	4	20	2	1	1
Dziecięcy	3	21	—	1	1
Uszno-gardlany	2	12	1	1	—
Ortopedyczny	2	6	1	1	—
Oczny	2	6	1	1	—
Skórny	—	—	—	1	—
Dentystyczny	—	—	—	1	—
II. piętro do użytku wszystkich oddziałów	5	9	—	—	—
Pokój izolacyjny	1	1	—	—	—
	31	156	7	9	4

Personal szpitalny.

A). **Służba pielęgniarska.**

ODDZIAŁY	Siostry pielęgniarki	Praktykantki	Laborantki	Służba	Razem
Wewnętrzny	1	3	—	3	7
Chirurgiczny	1	2	1	2	6
Położniczy i chorób kobiecych	1	1	—	2	4
Dziecięcy	—	2	—	1	3
Uszno-gardlany	1	1	—	1	3
Ortopedyczny i oczny	1	1	—	1	3
Roentgenologiczny	—	—	1	1	2
Lampy kwarcowe	—	—	1	—	1
Laboratorjum, ambulatorjum	—	—	—	1	1
Magazyn odzieżowy i kąpielowy	—	—	—	1	1
	5	10	3	13	31

B). **Służba gospodarcza.**

Kuchnia	2 kucharki, 2 podkuchenne . .	1 wierniczka, 1 służąca . .	=	6
Pralnia.	3 praczki.		=	3
Szwalnia	1 szwaczka		=	1
Portjernia i ogród . . .	1 portjer zarazem ogrodnik. . .	1 pomocnik.	=	2
Kotłownia	1 maszynista	1 pomocnik.	=	2
Porządek około zabud. .	1 dozorca	1 służąca	=	2
		Razem . . .		16

C). **Kancelarja szpitala.**

Dyrektor — zarządca — zarządczyni — kierowniczka biura — 2 siły biurowe.

Sprawozdanie oddziału chorób wewnętrznych.

Prymarjusz: **Dr. Eljasz Stahr.**

Zastępcy prymarjusza: Dr. Maksymiljan Blasberg, Dr. Leon Goldgart.

Jak już w sprawozdaniu zeszłorocznem przewidywaliśmy, doszliśmy do szczytu pojemności naszego oddziału. Ruch chorych w ostatnich trzech latach trzyma się mniej więcej tej samej wysokości i tak w roku 1927 było 785 chorych, w r. 1928 było 795 chorych, a w r. 1929 było 771 chorych. Różnica w liczbach zatem bardzo nieznaczna. Stosunek leczonych chorych obcych do chorych miejscowych nie uległ wybitnej zmianie. Tak jak w latach ubiegłych zgłaszali się w wielkim odsetku chorzy obcy z poważnemi cierpieniami, wymagającemi już dla samego ustalenia rozpoznania nieraz bardzo zawiłych analiz pracownianych, prześwietlania promieniami Roentgena itp. Chorych obcych liczyliśmy około $^1/_3$ ogólnej ilości leczonych. Jak w latach ubiegłych przyjmowaliśmy na oddział w miarę możności i chorych chrześcijan.

Jeśli zważymy, że mamy bardzo dużo starców chorych, że mamy dużo nieuleczalnych nowotworów (49) zrozumiałem jest, że śmiertelność około 5% jest nie bardzo wielka. Zgłasza się do nas nadal wielu chorych z cukrzycą (było ich 54). Jest to u nas najliczniejsza grupa chorych poza gruźlicą.

Skoro na 40 łóżkach oddziału tego przesunęło się przez rok 771 chorych — to na jednem łóżku leżało w roku chorych 19. Ruch chorych był zatem prawidłowy.

Statystyka ruchu chorych.

I. Ambulatoryjnie leczono w roku sprawozdawczym 2852 chorych, nie licząc powtórnych ordynacyj: mężczyzn było 1102, kobiet 1750 — z Krakowa 2154, z Podgórza 361, z poza Krakowa 337.

II. Stałych chorych leczono 771.

Statystyka chorób:

1. Choroby zakaźne: 48

a) Tyfus brzuszny 8
b) Malarja 1
c) Influenza 32
d) Zapalenie opon mózgowych . . 2
e) Posocznica 2
f) Ziarnica złośliwa 2
g) Róża 1

2. Choroby dróg oddechowych: 196

a) Zapalenie migdałków 17
b) Katar krtani i tchawicy . . . 4
c) Katar oskrzeli 32
d) Rozstrzeń oskrzeli 3
e) Dychawica oskrzelowa . . . 6
f) Gruźlica gruczołów śródpiersiowych 2
g) Nowotwór gruczołów śródpiersiowych 1
h) Zapalenie płuc 33
i) Gruźlica płuc 67
j) Gruźlica płuc prosówkowa . . 1
k) Ropień płuc 3
l) Zgorzel płuc 1
m) Kiła płuc 2
n) Nowotwór płuc 4
o) Rozedma płuc 7
p) Zapalenie opłucnej 9
r) Ropień opłucnej 2
s) Nowotwór opłucnej 2

3. Choroby serca i naczyń krwionośnych: 150

a) Zapalenie wsierdzia 2
b) „ „ zakaźne . 4
c) „ mięśnia sercowego . 42
d) „ osierdzia 1
e) Wada serca 44
f) Nerwica serca 5
g) Miażdżyca tętnic 28
h) Dusznica bolesna 7
i) Rozstrzeń tętnicy głównej . . 4
j) Krwotok mózgowy 9
k) Zapalenie żył 4

4. Choroby przewodu pokarmowego: 141

a) Rak języka 1
b) Katar żołądka 13
c) Nerwica żołądka 10
d) Wrzód żołądka 8
e) Rak żołądka 16
f) Wrzód dwunastnicy 10
g) Katar jelit cienkich 10
h) „ „ grubych 6
i) „ „ „ wrzodziejący 3
j) Niedrożność jelit 3
k) Tasiemiec 1
l) Rak jelit 4
m) Zapalenie kiszki ślepej . . . 7
n) Żółtaczka kataralna 8
o) Kamica żółciowa 17
p) Zapalenie woreczka żółciowego 12
r) Rak wątroby 8
s) Zapalenie otrzewnej gruźlicze . 2
t) Rak otrzewnej 2

5. Choroby narządu moczo-płciowego: 84

a) Zapalenie nerek 35
b) Gruźlica nerek 6
c) Ropień nerek 2
d) Nowotwór nerek 2
e) Kamica nerkowa 12
f) Zapalenie miedniczki nerkowej 6
g) Katar pęcherza moczowego . . 16
h) Nowotwór jajnika 5

6. Choroby krwi, przemiany materji i gruczołów dokrewnych: 81

a) Białaczka 3
b) Niedokrewność złośliwa . . . 2
c) Niedokrewność wtórna . . . 10
d) Gruźlica śledziony 1
e) Mięsak śledziony 1
f) Cukrzyca 54
g) Moczówka prosta 2
h) Choroba Basedowa 6
i) Niedomoga wielogruczołowa . 2

7. Choroby narządu ruchu: 34

a) Zapalenie wielostawowe ostre . 18
b) Zapalenie wielostawowe zniekształcające 2
c) Zapalenie stawu barkowego . 3
d) „ „ kolanowego . 5
e) Gruźlica stawów 1
f) Kiła stawów 1
g) Rozmiękczenie kości 1
h) Nowotwór kości 2
i) Zgorzel stopy 1

8. Choroby układu nerwowego: 28

a) Nerwica ogólna 10
b) Epilepsja 1
c) Choroba Menier'a 1
d) Kilak mózgu 1
e) Nowotwór mózgu 2
f) Drżączka porażenna 3
g) Uwiąd rdzenia 1
h) Nerwoból kulszowy 6
i) „ międzyżebrowy . . 2
j) „ nerwu trójdzielnego . 1

9. Choroby skóry: 5

10. Zatrucie: 4

Zgonów było 61, śmiertelność więc wynosiła 7,8%, po odliczeniu 16 zgonów u osób przywiezionych w stanie konającym, oraz zmarłych w przeciągu 24 godzin po przybyciu do szpitala wynosiła 5,8%.

Z 61 zgonów przypada 13 na nowotwory złośliwe, 24 na choroby serca, 13 na choroby płuc, 4 na choroby zakaźne, 5 na choroby nerek, a 2 na śpiączkę cukrzycą.

Sprawozdanie oddziału chirurgicznego.

Prymarjusz: **Dr. Zygmut Wachtel.**

Zastępcy: Dr. Józef Nüssenfeld, Dr. Ignacy Schenker.

Ogólna liczba chorych zgłaszających się i leczonych na oddziele chirurgicznym w roku 1929 wynosiła 2.644 (w tem chrześcijan 185) nie licząc powtórnych ordynacyj.

Z pośród leczonych ambulatoryjnie:

Z Krakowa	2.012	Mężczyzn	1.316
Z Podgórza	189	Kobiet	945
Z poza Krakowa	110		

Opatrunków chirurgicznych założono w ambulatorjum: 7.930
Zabiegów chirurgicznych dokonano „ „ 860
Na oddziale stałym leczono w okresie sprawozdawczym osób 403 (w tem 11 chrześcijan) a to:

	Mężczyzn:	Kobiet:	
Z Krakowa	139	106	= 245
Z Podgórza	14	15	= 29
Z poza Krakowa	72	57	= 129

Według wieku leczono chorych:

do lat 10	34 osób	do lat 50	40 osób	= 74
„ „ 20	92 „	„ „ 60	36 „	= 128
„ „ 30	96 „	„ „ 70	38 „	= 134
„ „ 40	53 „	powyżej „ 70	14 „	= 67

Statystyka chorób leczonych na oddziale stałym:

I. Choroby kości i stawów:

1. Sprawy urazowe:

a) Złamania i zwichnięcia 22
b) Zranienia i stłuczenia 14

2. Sprawy zapalne:

a) Zapalenie kości, okostnej, stawów 15
b) Gruźlica (incl. kręgosłupa) 8
c) Zgorzel kończyn 2

II. Choroby klatki piersiowej:

Ropne zapalenie opłucnej i schorzenie żeber 4

III. Choroby narządów jamy brzusznej:

a) Schorzenie kątnicy i wyrostka robaczkowego . . . 102
b) Niedrożność i zwężenie jelit 2
c) Sprawy zapalne i zapalenie otrzewnej 7
d) Niedowład jelit 2
e) Schorzenie dróg żółciowych 2
f) Przepukliny wolne 17
„ uwięzgnięte 6
„ bliznowate 6
g) Schorzenie esicy 1
h) „ odbytnicy (krwawnice, polipy, pęknięcie itp.) 22
i) Guzy jamy brzusznej (bez bliższego określenia) . 2

IV. Choroby narządu moczo-płciowego:

1. Nerek i miedniczek nerkowych:

a) Kamica nerek 5
b) Ropienie 2
c) Wodonercze 1
d) Ropnie okołonerkowe 2

2. Gruczołów płciowych i dolnych dróg moczowych:

a) Zapalenie jajników i przydatków macicznych . . . 3
b) Wodniak jąder, żylaki 5
c) Gruźlica jąder 1
d) Kamienie, polipy pęcherza moczowego i cewki . . 4
e) Sprawy zapalne i zwężenia cewki 11
f) Przerost i zapalenie gruczołu krokowego 28

V. Nowotwory:

1. Dobrotliwe:

a) Gruczolak sutka 5
b) Brodawczak skóry (znaczn. rozmiarów) 1
c) Naczyniak wargi 1
d) Tłuszczak 1
e) Polipy jam nosowych (znaczn. rozmiarów) 1

2. Złośliwe:

a) Rak sutka 4
b) „ przełyku 1
c) „ żołądka 1
d) „ odbytnicy 1
e) „ pęcherza moczowego 2
f) Mięsak: uda 1, jajnika 1, ślinianki 1, dziąseł 1 . . 4

VI. Różne:

1. Torbiele (o różnem umiejscowieniu) 4
2. Zapalenie ucha środkowego 1
3. Żylaki i owrzodzenia żylakowe 7
4. Sprawy zapalne ropne:
   a) gruczołów mlecznych 5
   b) tkanki podskórnej (Phlegmone) 38
   c) gruczołów i naczyń chłonnych 6
   d) ropnie okołoodbytnicowe 6
   e) czyraki wielokrotne (karbunkuły) 9
   f) zakażenie ogólne (Sepsis, pyaemia) 6
5. Schorzenie nerwów 4
6. Observatio 8

Zabiegów operacyjnych wykonano u chorych stałych 235.
Opatrunków gipsowych i wyciągów 48.
Z pośród chorych leczonych na oddziale stałym opuściło szpital:

wyleczonych	320
w stanie poprawy . .	43
niewyleczonych . . .	20
zmarło	20 (w tem nieoperowanych 4)

Liczba dni leczenia na oddziale chirurgicznym wynosi 9061; chory przebywał na oddziale przeciętnie 23 dni, a każde łóżko było obłożone przez 215 dni w roku.

Powyższy wykaz pozwala stwierdzić stały wzrost czynności w ambulatorjum i na oddziale stałym. Chorzy z coraz to dalszych stron zwracają się na tutejszy oddział po pomoc; ilość zabiegów chirurgicznych — także porą nocną — zwiększa się wydatnie (około 30%). O ile zakres działania oddziału chirurgicznego ma nadal wzrastać, a oddział sprostać stawianym wymaganiom, koniecznem jest wydatniejsze poparcie przez wyznaczenie stałej dotacji dla oddziału chirurgicznego na uzupełnianie i zakup narzędzi i przyborów chirurgicznych. Jest to koniecznością dnia, niecierpiącą zwłoki.

Sprawozdanie oddziału dla chorób dzieci.

Prymarjusz: **Dr. Jan Landau.**

Ambulatoryjnie leczono 3.515 chorych, nie licząc powtórnych ordynacyj. W tem chrześcijan 504.

Z Krakowa	2990 chorych
Z Podgórza	447 „
Z poza Krakowa	69 „

Stałych chorych leczono 248.

Płci męskiej	114	Z Krakowa	205
„ żeńskiej	134	Z Podgórza	11
Osesków	35	Z poza Krakowa	32
Od 1—7 roku życia	106		
Od 7—14 roku życia	107		

Dni leczenia było 3949.
Przeciętnie dziecko było leczone przez 15·9 dni.

Statystyka chorób.

I. Choroby zakaźne:

Nagminne zapalenie opon mózgowych	2	Influenza	2
Zapalenie opon mózgowych pneumokokowe	1	Zakażenie krwi (Sepsis)	1
Tyfus brzuszny	1	Pyaemia	1
Koklusz	1	Rubeola	1
Gruźlica prosówkowa	1		

II. Choroby dróg oddechowych i gruczołów chłonnych:

Katar oskrzeli	18	Cierpienie gruczołów okołooskrzelowych	23
Dychawica oskrzelowa	2	Ropień płuc	1
Bronchiolitis capill.	1	Wysiękowe zapalenie opłucnej	7
Zapalenie płuc okołooskrzelowe	11	Suche zapalenie opłucnej	3
„ „ włóknikowe	32	Stan po zapaleniu opłucnej	3
Gruźlica płuc	6	Międzypłatowe zapalenie opłucnej	7
Zapalenie okołooskrzelowe	5	Ropne zapalenie opłucnej	4

III. Choroby narządu krążenia:

Zapalenie wsierdzia	2	Wada serca	3
Zapalenie mięśnia sercowego	2	Niedomoga serca	4
Myocarditis	1		

IV. Choroby narządu pokarmowego:

Soor	1	Zatrucie pokarmowe (Intoxicatio)	3
Stomatitis aphtosa	1	Żółtaczka	2
Przerost migdałków	5	Przewlekły katar jelit	4
Anorexia	2	Ostry katar jelit (Dyspepsia)	9
Katar żołądka	2	Zapalenie wyrostka robaczkowego	4
Nerwica żołądka	1	Choroba robacza	1
Nadkwaśność	2		

V. Choroby narządu moczopłciowego:

Białkomocz ortostatyczny	1	Zapalenie nerek przewlekłe	6
Zapalenie pęcherza i miedniczek	4	Moczenie nocne	2
Nephrosis	1	Pollakisuria	1
Zapalenie ostre nerek	8		

VI. Choroby układu nerwowego:

Neurasthenia	6	Zapalenie gruźlicze opon mózgowych	1
Hysteria	1	Meningitis serosa	1
Spasmophilia	2	Meningoencephalitis	1
Pląsawica	17	Status post poliomyelitidem	1
Padaczka (Epilepsia)	1	Paralysis n. facialis	1

VII. Choroby krwi, przemiany materji:

Niedokrwistość	6	Acetonaemia	2
Asthenia	5	Krzywica znacznego stopnia	4
Cachexia	2	Mongolismus	2
Adipositas	1	Zołzy	1

VIII. Choroby narządu ruchu:

Gościec stawowy	4	Gruźlica kości	3
Gościec mięśniowy	2	„ stawu kolanowego	1
Kyphoscoliosis	1	„ „ biodrowego	1

IX. Choroby skóry:

Wyprysk	3	Gruźlica skóry	1
Czyraczność (furunculosis)	5	Oparzenie	2
Świerzb	1	Phlegmone colli	1

X. Choroby uszu:

Zapalenie ucha środkowego	2	Głucho-niemota	1

XI. Choroby oczu:

Zapalenie spojówek 1

Z przyjętych 248 chorych opuściło szpital:

wyleczonych	101
z polepszeniem	84
w stanie niezmienionym	46
zmarło	17

W powyższem zestawieniu uderza stosunkowo duża ilość zapaleń: opłucnej, wysiękowych i międzypłatowych. W kilku przypadkach przeważnie po bezcelowem stosowaniu zwykłego leczenia zastosowano naświetlenie promieniami Roentgena z wcale dobrym rezultatem.

Uderza również, jak co roku, znaczny odsetek gruźlicy i zmian w gruczołach okołooskrzelowych. Choroby te ulegają u nas znacznej poprawie z tego powodu, że dzieci są umieszczone w warunkach lepszych aniżeli w domu, są forsownie odżywiane i leczone.

Sprawozdanie oddziału ginekologiczno-położniczego.

Prymarjusz: **Dr. Jan Lachs.**

Powołując się na sprawozdania z lat poprzednich nie powtarzam braków oddziału, które nadal istnieją. Natomiast zwracam uwagę na inowację, która się fatalnie odbiła na oddziele, mianowicie zamknięcie ambulatorjów szpitalnych w sobotę, t. j. w ten dzień, kiedy frekwencja w ambulatorjum chorób kobiecych bywała największą, bo kobiety zajęte w dnie powszednie, odraczały zasięganie porady lekarskiej na ten wolny od zajęć dzień. Że tak jest, dowodzi znaczne stosunkowo zmniejszenie się liczby ambulantek w porównaniu z liczbą zeszłoroczną, a temsamem zmniejszenie się liczby chorych przyjętych na oddział. Zmiana ta, odbijająca się niekorzystnie tak na chorych jak i na młodszych lekarzach, powinna być jak najprędzej zniesiona.

Ruch chorych w roku sprawozdawczym przedstawia się w następujący sposób:

I. Do ambulatorjum zgłosiło się kobiet 1200, nie licząc powtórnie się zgłaszających:

z Krakowa	805	w tem chrześcijanek . 160
z Podgórza	165	
z prowincji	230	

II. Na oddział przyjęto kobiet 356:

z Krakowa	195	w tem chrześcijanek . 10
z Podgórza	42	
z prowincji	119	

A. Ginekologicznie chorych było 144:

1. Nowotwory sromu 1
2. Schorzenia cewki moczowej 3
3. „ krocza 25
4. Schorzenia pochwy:
   a) wypadnięcie przedniej ściany pochwy 17
   b) „ tylnej ściany pochwy 24
   c) sprawy zapalne pochwy 1
5. Choroby macicy:
   a) schorzenia części pochwowej 30
   b) sprawy zapalne 29
   c) zmiany położenia 4
   d) nowotwory dobrotliwe. 8
   e) „ złośliwe 2
6. Schorzenia części przydatkowych macicy:
   a) sprawy zapalne 8
   b) nowotwory jajników dobrotliwe 8
   c) „ „ złośliwe 3
   d) zapalenie tkanki przymacicznej 4

Zabiegów operacyjnych wykonano:

1. Laparotomia 17
   a) ovariotomia 3
   b) amputacje macicy nadpochwowej 3
   c) wyjęcie macicy i przydatków 2
   d) wyjęcie przydatków całkowite 4
   e) skrócenie wiązadeł m. Doleris 4
   f) laparotomia próbna 1
2. Na cewce moczowej 3
3. Na kroczu 22
4. Na przedniej ścianie pochwy 13
5. Na tylnej ścianie pochwy 21
6. Operacja plastyczna sromu 1
7. Na części pochwowej 27
8. Wyłuszczenie gruczołów limfatyczn. okolicy pachwinowej 1
9. Skrobanek 71

Znaczną ilość zabiegów mniejszych wykonano ambulatoryjnie.

W ciągu obserwacji stwierdzono:

kamicę nerkową 2 — zapalenie ślepej kiszki 1 — zapalenie żył uda 3.

Leczeniu konserwatywnemu poddano chorych 21.

Z operowanych na oddziele zmarła jedna kobieta przywieziona do szpitala całkiem skrwawiona z powodu pęknięcia ciąży zamacicznej.

B. Porodów odbyło się na oddziele 212 (w liczbie tej było porodów bliźniaczych 4):

1. Porodów prawidłowych wykonano 187
2. Położeń pośladkowych 6
3. Położeń poprzecznych. 4
4. Przedwczesne odklejenie łożyska 1
5. Rzucawka porodowa 2
6. Zabiegów operacyjnych wykonano:
   a) kleszcze niskie 14
   b) kleszcze wysokie 6
   c) wymóżdżenie 1
   d) obrót na nóżkę 7
   e) pomoc ręczna 13
   f) ręczne wydobycie łożyska 5
   g) metreuryza 4
   h) wyskrobanie polipa łożyskowego 1
   i) zaszycie pękniętej szyjki macicy 1
   j) „ pękniętego krocza 85
   k) „ pęknięcia III. stopnia 1

C. Poronień w pierwszych miesiącach ciąży 22.

Noworodków nieżywych urodziło się 5:

a) maceracja 1 — b) anencephalus 1 — c) zamartwica 3

Zmarły 2 położnice, a mianowicie: z powodu skrwawienia z polipa łożyskowego 1, z powodu zakażenia nabytego poza szpitalem, do którego zgłosiła się gorączkując już 1.

Sprawozdanie oddziału uszno-gardlanego I.

Ordynator: **Dr. Adolf Schwarzbart.**

W ubiegłym roku Rada wyznaniowa uczyniła wysiłek dla poprawienia warunków pracy Oddziału przez przebudowę i rozszerzenie baraku uszno-gardlanego. Dzięki temu sala ordynacyjna i poczekalnia są obszerne, a dwie sale chorych, męska i kobieca, rozporządzają łączną liczbą łóżek po 6 dla każdego z oddziałów uszno-gardlanych. Uznając w całej pełni w ciężkich warunkach ekonomicznych ten wysiłek Rady wyznaniowej i jej Prezydjum, dbałych o rozwój szpitala, muszę podkreślić, że jest to prowizorjum, które przy nadejściu lepszych czasów powinno ustąpić miejsca definitywnemu rozwiązaniu problemu przez postawienie murowanego pawilonu uszno-gardlanego.

Anomalją, która odbija się niekorzystnie na poziomie leczenia chorych ambulatoryjnych, jest pomieszczenie dwóch oddziałów w jednym lokalu, wskutek czego udzielanie pomocy lekarskiej przychodnim chorym jest możliwe tylko 3 razy w tygodniu dla każdego oddziału.

Rażącem pokrzywdzeniem oddziału zajmującego jedno z pierwszych miejsc w statystyce szpitala jest brak przydziału sekundarjusza lub jakiejkolwiek lekarskiej siły pomocniczej.

Brak stałej dotacji dla oddziału uniemożliwia podążanie w zakupach za postępem czasu dla dobra chorych.

W roku ubiegłym oddział z powodu przebudowy był zamknięty przez dni 80 (od 20 sierpnia do 6 listopada), co uwydatnia się w mniejszych cyfrach statystyki.

Statystyka ruchu chorych.

Ogólna liczba chorych 1684, w tem przychodnich 1562, (chrześcijan 104 = 6·1%).
Ilość porad dla chorych przychodnich 5000.
Ilośc dni leczenia chorych obłożnych 1226.

Chorych z Krakowa było . .	1084	tj.	64·4%
„ z Podgórza „ . .	172	„	10·2%
„ obcych	428	„	25·4%

Z chorych stałych nie umarł żaden.

Statystyka chorób:

Choroby nosa i zatok bocznych	321
„ jamy ustnej, noso-gardłowej i gardła	728
„ krtani, tchawicy, oskrzeli i przełyku	198
Choroby głosu i mowy	19
„ uszu	692
Różne	181

Statystyka operacyj:

Ogólna suma operacyj: 163.

Operacja podśluzowa przegrody nosa	11
„ przerosłej śluzówki muszli nosa	8
„ zatok bocznych nosa	6
„ wyrośli przegrody nosa	5
„ inna nosa	5
„ usunięcia migdałków bocznych i trzeciego	21
„ wyłuszczenia migdałków	28
„ ropni kołomigdałkowych i gardła	8
„ gruźlicy krtani	7
Operacja guzów i polipów krtani	6
Operacje inne krtani	3
Bronchoskopia rozpoznawcza i operacyjna	18
Oesofagoskopia „ „	12
Operacja przecięcia błony bębenkowej	6
Operacja kostna na wyrostku sutkowym i oponach mózgowych z powodu powikłań zapalenia ucha środkowego	8
Inne operacje ucha	5
Różne	6

Sprawozdanie oddziału uszno-gardlanego II.

Ordynator: **Dr. Józef Spira.**

Rok ostatni stał pod znakiem rekonstrukcji oddziału. Rada lekarska uznała potrzebę przebudowy oddziału i przedłożyła odnośne wnioski Radzie Wyznaniowej. Dzięki uchwale Rady Wyznaniowej oraz życzliwości i poparciu prezydenta Gminy i dzięki pracy i energji dyrektora szpitala przebudowano oddział i oddano go do użytku chorych.

Odnowiony oddział ma również braki. Brak w nim separatek dla ciężko chorych, brak osobnych ubikacyj dla badania dolnych dróg oddechowych (tracheo i bronchoskopia), nadewszystko zaś szkodliwą jest bezpośrednia komunikacja poczekalni z salami chorych. Niekorzystnem jest również umieszczenie dwóch oddziałów uszno-gardlanych w tymsamym lokalu. Mimo wszystko można powiedzieć, że zrobiono maksimum tego, co w obecnych warunkach dało się osiągnąć. Powiększono poczekalnię i ambulatorjum, rozszerzono salę chorych, zwiększono ilość łóżek, dobudowano dużą i jasną salę operacyjną urządzono w ambulatorjum szereg nowych sterylizatorów, pozwalających na sterylizację instrumentów przed każdem badaniem chorego. W ten sposób stworzono pracownię, która może podołać wielkiemu napływowi chorych, a równocześnie pozwala lekarzom rozszerzać swój widnokrąg i pogłębiać wiedzę.

Ruch oddziałowy w ubiegłym roku był słabszy niż w latach poprzednich, ponieważ oddział był przez 80 dni zamknięty a przez 2 miesiące pracowano w uszczuplonych warunkach. Mimo to ilość chorych na oddziale stałym wynosiła 137, nie wiele więc mniej niż w roku poprzednim, kiedy nie było długiej przerwy w pracy. Przeważna część chorych opuściła oddział w stanie wyleczonym lub znacznej poprawy; u 7 chorych stan nie uległ zmianie, 3 umarło a mianowicie: 1 z powodu zakrzepu zatoki jamistej, w następstwie ropienia jam bocznych nosa, 2 z powodu ropnia mózgu, w następstwie zapalenia ropnego ucha środkowego.

Statystyka ruchu chorych.

W ambulatorjum zgłosiło się nowych chorych 1567.

Wśród tych było mężczyzn	597
kobiet	680
dzieci do lat 14	290

Co do miejsca zamieszkania przypada na:

Kraków	1188
Podgórze	176
z poza Krakowa	206

Z pośród 1567 chorych leczono ambulatoryjnie 1430, zaś 137 przyjęto na oddział jako leżących. Porad lekarskich udzielono około 5000, to znaczy, że na jednego chorego przypadają przeciętnie przeszło 3 ordynacje. Ilość dni leczenia wynosi 1330, to znaczy, że chorzy leżeli na oddziele przeciętnie około 10 dni.

Statystyka chorób leczonych na oddziale stałym:

Choroby wyrostka sutkowego w następstwie ropnego zapalenia ucha środkowego	36
Nieropne choroby błędnika	4
Ropnie mózgu w następstwie zapalenia ucha środkowego	3
Skrzywienie przegrody nosowej, nieżyty przewlekłe nosa	11
Ropienie jam bocznych nosa	11
Nowotwory górnych dróg oddechowych	10
Zapalenie przewlekłe migdałów	38
Zwężenie krtani	5
Gruźlica górnych dróg oddechowych	2
Ziarniniaki okołozębowe	2
Twardziel	2
Przetoki zauszne	2
Zniekształcenie nosa	2
Różne	9

Statystyka zabiegów operacyjnych:

Zabiegów wykonano 204; z tego 51 większych, a mianowicie:

Operacja kostna na wyrostku sutkowym	23
Operacja jam bocznych nosa od zewnątrz	8
Rozcięcie tchawicy	2
Wydobycie ciał obcych z krtani lub oskrzeli	3
Wydobycie ciał obcych z przełyku	2
Operacja plastyczna i korektury nosa	6
Operacja brodawczaków krtani u dzieci	7

Mniejszych zabiegów wykonano 153, a mianowicie:

Wycięcie muszli nosowych	6
Resekcja podśluzowa przegrody nosowej	10
Operacja wśródnosowa jam bocznych nosa	8
Wycięcie migdałków bocznych lub trzeciego	41
Wyłuszczenie chirurgiczne migdałków podniebiennych	30
Nacięcie ropni okołomigdałkowych lub gardła	6
Resekcje szczytów korzeni zębowych	2
Wycięcie polipów krtani	5
Wycięcie nacieków krtani (nowotwory, gruźlica itp.)	10
Przypalenie nacieków krtani żegadłem galwanicznem	10
Wydobycie ciała obcego z nosa lub jamy noso-gardziel.	3
Przecięcie błony bębenkowej	6
Wycięcie polipów ucha	6
Nacięcie ropnia zausznego	5
Różne	5

Sprawozdanie oddziału chorób ocznych.

Ordynator: **Dr. Arnold Bannet.**

I. Statystyka ruchu chorych.

W roku 1929 zgłosiło się w ambulatorjum okulistycznem 1840 chorych — nie licząc powtórnie zgłaszających się. W tej liczbie było chrześcijan 129 t. j. 7%.

Ilość ordynacji powtórnych wynosiła około 18.000.

Liczba chorych ambulantów w r. 1929 zmniejszyła się o 558 chorych, z powodu ostrej i długotrwałej zimy w r. 1929 i zarządzenia Rady wyznaniowej, by w sobotę nie było ordynacji.

Mężczyzn było	859
Kobiet było	981

z Krakowa	1267	tj. 68.86%
z Podgórza	298	„ 16.19%
z poza Krakowa	275	„ 14.95%

Według wieku:	w 1-szym roku życia było	63
	do 10-go „ „ „	312
	od 20-go do 70-go roku życia było	1285

II. Statystyka chorób:

1. Choroby powiek	168
2. „ dróg łzowych	23
3. „ spojówek powiekowych i gałkowych	853
4. „ rogówki	92
5. „ twardówki (sclera)	3
6. „ tęczówki	12
7. „ naczyniówki (chorioidea)	7
8. „ soczewki ocznej	48
9. „ ciałka szklistego (op. corp. vitr.)	3
10. „ siatkówki	8
11. „ nerwu wzrokowego	9
12. Choroby mięśni ocznych	27
13. Jaskra (Glaucoma)	19
14. Jaglica (Trachoma)	55
15. Ciała obce	72
16. Wady wzrokowe 441, a mianowicie:	
a) Myopia	135
b) Hypermetropia	129
c) Presbyopia	102
d) Astigmatismus	63
e) Amaurosis	12

Chorych stałych leczono na oddziele w roku sprawozdawczym 16.

Sprawozdanie oddziału ortopedycznego.

Ordynator: **Dr. Maurycy Epstein.**

Chorych ambulatoryjnych było 915 (w tem chrześcijan 92).

Mężczyzn	285	z Krakowa	666
Kobiet	421	Obcych (zamiejscowych)	249
Dzieci	209		

Chorych stałych było 57, leczonych przez dni 1402.

Operacyj wykonano 81, u chorych stałych 37.
Opatrunków gipsowych założono 106.
Elektryzacyj 987.
Masaży 1010.
Leczenie gorącem powietrzem 1002.
Naświetlań 646.

Leczono następujące schorzenia:

Złamania	29
Zwichnięcia	23
Wykręcenia stawów (Dystorsye)	37
Przypadki urazowe	36
Schorzenia chirurgiczne	44
Schorzenia nerwowe	36
Przepukliny	8
Ischias	18
Poliomyelitis	16
Rachitis	23
Skrzywienia kręgosłupa boczne i garby	53
Szyja krzywa	9
Wrodzone zwichnięcie biodra	18
Nogi kopytowo-szpotawe (Pes equino-varus)	16
Inne wady wrodzone	12
Zapalenie stawów gośćcowe	65
„ „ moczanowe	41
„ „ zniekształcające	28
„ „ tryprowe	8
Arthropathia luetica	3
Schorzenia mięśni i ścięgien	28
Schorzenia żył	52
Przykurczenia i zesztywnienia stawów	17
Nogi płaskie	156
Paluch koszlawy	16
Kolano koszlawe	2
Kolano szpotawe	20
Różne	46

Gruźlica kości i stawów:

Stawu skokowego	9
Kolana	23
Biodra	17
Stawu garstkowego	8
Łokcia	4
Barku	4
Gruźlica kręgów	26
Innych organów	13

Sprawozdanie oddziału chorób skórnych i wener.

Ordynator: **Dr. Henryk Leuchter.**

Ambulatoryjnie leczono chorych 1339 (w tem chrześcijan 78).

Mężczyzn	524	z Krakowa	1235
Kobiet	473	Zamiejscowych	104
Dzieci	342		

Sprawy chorobowe skórne.

I. Gonodermatozy: Wady wrodzone 61.
II. Zmiany traumatyczne: Fizykalne, mechaniczne 103 — chemiczne 23.
III. Zmiany wywołane czynnikami biolog. zewnętrznymi: Pasożyty 142 — grzyby 212 — bakterje 425 — inf. 52 — Tbc. 18.
IV. Zmiany wywołane czynnikami biolog. wewn.: Autointoksykacje 42 — zaburzenia przemiany materji 149 — zaburzenia gruczołów dokrewnych 75 — zaburzenia układu nerwowego wegetatywnego 2 — zaburzenia narządów krwionośnych 42.

V. Zmiany wywołane przez jady (toksydermia): Pokarmy 52 — leki 3.
VI. Nowotwory: Dobrotliwe 11 — złośliwe 4.

Choroby weneryczne.

Gonorrhoea 24 — lues wczesna 11, późna 3 — ulcus molle 4 — inne bez zmian 78.

Sprawozdanie z ambulatorjum dentystycznego.

Ordynator: **Dr. Dora Wasserberg.**

W roku sprawozdawczym korzystało z ambulatorjum 672 chorych — nie licząc zgłaszających się powtórnie (chrześcijan 24), w tem było: mężczyzn 289, kobiet 383.

z Krakowa	609	Wykonano: ekstrakcyj	295
z Podgórza	42	plomb	232
z poza Krakowa	21	innych zabiegów	346

Ilość pacjentów w roku sprawozdawczym zmniejszyła się ponieważ ambulatorjum zamknięte było przez blisko trzy miesiące.

Sprawozdanie oddziału roentgenologicznego.

Ordynator: **Dr. Gabryel Gottlieb.**

Ruch chorych w roku 1929 wzmógł się w dalszym ciągu. Korzystało z zakładu 2774 chorych (w tem chrześcijan 41).

Rok	1925	1926	1927	1928	1929
Chorych	872	1421	1827	2472	2774

Dzieci do lat 14-tu	712	z Krakowa	2327
Mężczyzn	1159	z poza Krakowa	447
Kobiet	903		

Zabiegi lecznicze.

Naświetlania lecznicze stosowano u 334 chorych, z tego przypada:

Na choroby skórne	117	Na choroby krwi	23
Na sprawy gruźlicze	89	„ sprawy nowotworowe	34
„ „ zapalne	42	„ inne	29

Djagnostyka.

W celach rozpoznawczych wykonano:

a) prześwietlań u 2347 chorych;
b) zdjęć na filmach u 423 chorych.

Z prześwietlań przypada na:

Płuca	1732	Kości i stawy	112
Serce	438	Ciała obce	39
Przełyk	41	Inne	42
Żołądek i jelita	326		

Z pośród zdjęć przypada na:

Klatkę piersiową	98	Kości, stawy	338
Żołądek i jelita	204	Zęby	83
Nerki	76	Inne	81
Woreczek żółciowy	42		

Poza chorymi szpitalnymi korzystało z zakładu 835 chorych poradni przeciwgruźliczych Tozu i Kasy Chorych, mających pomieszczenie przy szpitalu.

Stan zakładu wymagałby dalszych dość znacznych wkładów, aby się mógł utrzymać na poziomie nowoczesnym i tak, daje się odczuwać brak nowej modnej ścianki do prześwietlań z urządzeniem dla zdjęć seryjnych i nowoczesnego aparatu dozymetrycznego dla cechowania dawek przy naświetlaniach. Wreszcie wspomnieć muszę, że zakład wykonuje względnie małą ilość zdjęć w stosunku do materjału chorych, ze względu na koszta i ze względu na brak dostatecznej ilości lamp roentgenowskich djagnostycznych Pracuję przez rok cały jedną lampą djagnostyczną, która musi być przełączana raz do prześwietlań to znów do zdjęć.

Sprawozdanie z badań bakterjologicznych

Dra Filipa Eisenberga.

	wogóle	dodatnie
Badanie krwi:		
a) na odczyn Wassermanna i Meinickego	131	12
b) na odczyn Widala i Weil-Felixa . .	33	9
c) hodowle	57	9
d) chemiczne	9	9
Badanie płynu mózgordzeniowego:		
a) chemiczne	7	1
b) mikroskopowe	11	1
c) hodowle	15	1
d) odczyn Wassermanna i Meinickego .	5	2
Badanie moczu:		
a) mikroskopowe	6	3
b) hodowlane	13	11
c) szczepienie na świnki	5	0
Badanie kału bakterjologiczne	4	4
Badanie wysięku opłucnowego:		
a) mikroskopowo . . , ...	9	3
b) hodowla	9	4
Badanie ropy:		
a) mikroskopowo	4	2
ę) hodowla	13	11
Badanie nalotów z gardła:		
a) mikroskopowo	5	3
b) hodowla	6	6
Badanie bakterjologiczne żółci	1	1
Sporządzenie szczepionki	3	3
Ogółem . .	346	95

Lampa kwarcowa.

Ogólna liczba chorych naświetlanych 384 (w tem chrześcijan 17).

Mężczyzn	68	z Krakowa	363
Kobiet	85	Zamiejscowych	21
Dzieci	193		

Sprawy chorobowe.

Tuberculosis pulmonum	12	Tuberculosis ossium	10
Bronchadenopathia	96	Arthritis	5
Bronchitis	17	Myalgia	5
Pleuritis	22	Diathesis exudativa	38
Lymphadenitis	37	Rhachitis	41
Tonsillitis	11	Anaemia	49
Rhinitis	8	Tuberculosis cutis	6
Peritonitis	2	Choroby skórne	25

Chorzy otrzymywali naświetlania równocześnie dwiema lampami w dawkach wzrastających od 3—15 minut. Ogólna ilość naświetlań wynosiła około 8.000.

Poradnia przeciwgruźlicza.

W szpitalu czynną jest Poradnia przeciwgruźlicza, utrzymywana przez grupę krakowską Towarzystwa Ochrony Zdrowia ludności żydowskiej w Polsce „TOZ". Poradnia udziela porad chorym na gruźlicę bez różnicy ich wyznania i opiekuje się ich rodzinami. Chorzy znajdują się pod stałą opieką lekarską 3 lekarzy i zgłaszają się celem zbadania co pewien czas w terminie, zgóry przez lekarza ustanowionym. Z końcem grudnia było pod stałą opieką poradni 1419 chorych, z tego 421 mężczyzn, 584 kobiet, 414 dzieci i udzielono im w ciągu roku 3135 porad.

Poradnia korzystała ze szpitalnego aparatu Roentgena, umożliwiając ludziom niezamożnym prześwietlenie płuc, co w znacznej mierze ułatwia wczesne rozpoznanie gruźlicy płuc. W roku 1929 prześwietlono 654 chorych.

W szpitalnej pracowni chemiczno-mikroskopowej lekarz TOZU przeprowadza badania plwociny dla chorych Poradni. W roku 1929 przeprowadzono 460 badań.

Hygjenistki Tozu odwiedzają co pewien czas mieszkanie chorego i starają się szerzyć zasady czystości i hygjeny wśród najbiedniejszych warstw naszego społeczeństwa. W tym celu „TOZ" umożliwia chorym kąpiele za minimalną opłatą, wydaje w miarę możności mydło, przeprowadza bielenie mieszkań, wydaje spluwaczki, lysol itp.

Wśród chorych leczonych w Poradni było: Żydów 874, Chrześcijan 545 (przeważnie przysyłanych przez Kasę Chorych).

W czerwcu roku 1929 otwarto przy szpitalu z ramienia TOZU **Poradnię przeciwreumatyczną.** Chorych w ambulatorjum zgłoszonych było 191, którym udzielono 1146 porad (w tem chrześcijan 84). Mężczyzn było 39, kobiet 152.

Czytelnia lekarska szpitala miała do dyspozycji następujące czasopisma:

1) Polska Gazeta Lekarska.
2) Warszawskie czasopismo lekarskie.
3) Münchener medizinische Wochenschrift.
4) Medizinische Klinik.
5) Therapie der Gegenwart.
6) Aerztliche Praxis.

Lampa kwarcowa.

Ogólna liczba chorych naświetlanych 384 (w tem chrześcijan 17).

Mężczyzn	98	z Krakowa	363
Kobiet	89	Zamiejscowych	21
Dzieci	197		

Sprawy chorobowe.

Tuberculosis pulmonum	12	Tuberculosis ossium	16
Bronchadenopathia	30	Arthritis	5
Bronchitis	16	Myalgia	13
Pleuritis	22	Debilitas generalis	56
Lymphadenitis	52	Rhachitis	41
Tonsillitis	11	Anaemia	49
Rhinitis	8	Tuberculosis cutis	6
Pertussis	2	Choroby skórne	25

Chorzy otrzymywali naświetlania rozpoczynając dozowanie lampami w dawkach wynoszących od 3—15 minut, ogółem dokonano 4030 naświetlań.

Poradnia przeciwgruźlicza.

W szpitalu czynną jest Poradnia przeciwgruźlicza, utrzymywana przez grupę krakowską Towarzystwa Ochrony Zdrowia ludności żydowskiej w Polsce „TOZ". Poradnia udziela porad chorym na gruźlicę bez różnicy ich wyznania i wpływa na ich rodziny. Chorzy znajdują się pod stałą opieką lekarską 3 lekarzy i zgłaszają się celem badania co pewien czas w terminie, który przez lekarza ustanowiony. Z końcem zeszłego roku było pod stałą opieką Poradni 1419 chorych, z tego 421 mężczyzn, 584 kobiet, 414 dzieci i udzielono im w ciągu roku 7133 porad.

Poradnia korzystała ze szpitalnego aparatu Roentgena, umożliwiając chorym niezamożnym prześwietlenie płuc, co w znacznej mierze ułatwia wczesne rozpoznanie gruźlicy płuc. W roku 1929 prześwietlono 654 chorych.

W szpitalnej pracowni chemiczno-mikroskopowej lekarz „TOZ" przeprowadza badania plwociny dla chorych Poradni. W roku 1929 przeprowadzono 400 badań.

Higjenistki „TOZ" odwiedzają co pewien czas mieszkania chorych i uczą ich zasady czystości i higjeny wśród najbiedniejszych warstw naszego społeczeństwa. W tym celu „TOZ" umożliwia chorym kupienie za minimalną opłatą, wydaje w razie potrzeby mleko, przeprowadza bieliznę pościelową, wydaje spluwaczki, łyżeczki itd.

Wśród chorych leczonych w Poradni było: Żydów 874, Chrześcijan 545 (przeważnie przysyłanych przez Kasę Chorych).

W czerwcu roku 1929 otwarto przy szpitalu z ramienia „TOZ" **Poradnię przeciwreumatyczną**. Chorych w ambulatorjum zgłoszonych było 191, którym udzielono 1146 porad (w tem chrześcijan 34). Mężczyzn było 39, kobiet 152.

Czytelnia lekarska szpitala ma do dyspozycji następujące czasopisma:

1) Polska Gazeta Lekarska.	4) Medizinische Klinik.
2) Warszawskie czasopismo lekarskie.	5) Therapie der Gegenwart.
3) Münchener medizinische Wochenschrift.	6) Aerztliche Praxis.

SPIS LEKARZY SZPITALA.

Dyrektor: Dr. Landau Jan.

Prymarjusze:

Dr. Lachs Jan. Dr. Landau Jan. Dr. Stahr Eliasz. Dr. Wachtel Zygmunt.

Ordynatorzy:

Dr. Bannet Arnold.
Dr. Blühbaumowa Wanda.
Dr. Epstein Maurycy.
Dr. Gottlieb Gabrjel.
Dr. Leuchter Henryk.
Dr. Schwarzbart Adolf.
Dr. Spira Józef.
Dr. Wasserberg Dora.

Zastępcy prymarjuszy:

Dr. Blasberg Maksymilian. Dr. Goldgart Leon. Dr. Nüssenfeld Józef. Dr. Schenker Ignacy.

Sekundarjusze:

Dr. Bauminger Ida.
Dr. Engel Adolf.
Dr. Fuchs-Katzowa Rena.
Dr. Goldblatt-Feniger Regina.
Dr. Hefter Marja.
Dr. Lanner Leon.

Praktykanci:

Dr. Braciejowski Jakób.
Dr. Fischel Tobiasz.
Dr. Friedmann Kalman.
Dr. Hammerschlag Roman.
Dr. Jakóbowicz Abraham.
Dr. Keppler Wiktor.
Dr. Kolber Roman.
Dr. Königsberg Karol.
Dr. Lifszycowa Salomea.
Dr. Löw Matylda.
Dr. Majowa Hanna.
Dr. Scheidlinger Marja.
Dr. Scheidlinger Regina.
Dr. Silberberg Stefanja.
Dr. Statter Józef.
Dr. Juer-Zaksowa Wanda.
Dr. Zellner Eisig.

Hospitanci:

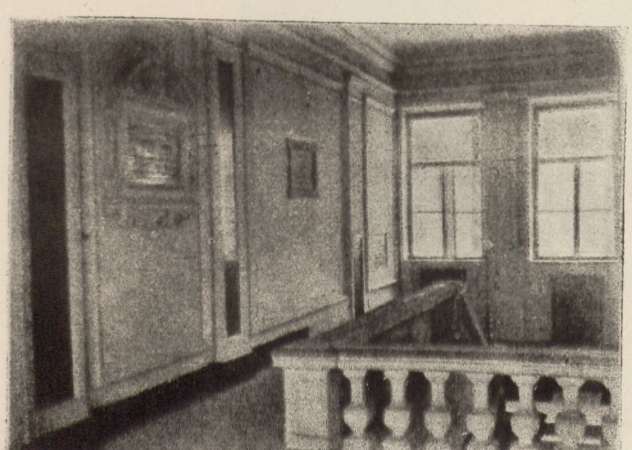
Dr. Abend Józef.
Dr. Breit Lois.
Dr. Dym Ossi.
Dr. Fleischmanowa Hanna.
Dr. Glück Leon.
Dr. Grynbaum Feliks.
Dr. Guttmannowa Gizela.
Dr. Joffowa Gustawa.
Dr. Kragen Antonina.
Dr. Landauowa Erna.
Dr. Libanowa Franciszka.
Dr. Machauf Edward.
Dr. Marienstrauss Henryk.
Dr. Mester Adolf.
Dr. Morgenstern Marek.
Dr. Ritter Jakób.
Dr. Sagan Laura.
Dr. Schneebaum Artur.
Dr. Schöngut Szymon.
Dr. Tillinger Abraham.
Sł. med. Aleksandrowicz Juljan
„ „ Fischer Zygmunt
„ „ Goldschmied Joel
„ „ Gottlieb Izydor
„ „ Jakober Józef
„ „ Schnapik Zygmunt
„ „ Zimmermann Jakób
Sł. chem. Grünbaum Regina
„ „ Perlberger Helena

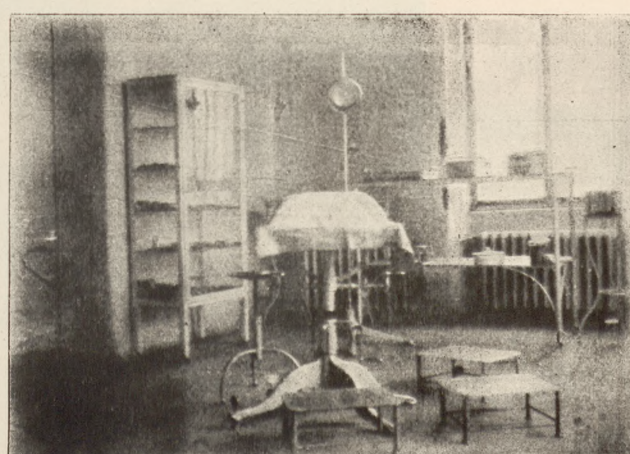
Główna brama

Główna klatka schodowa

Główna klatka schodowa

Sala chirurgiczna

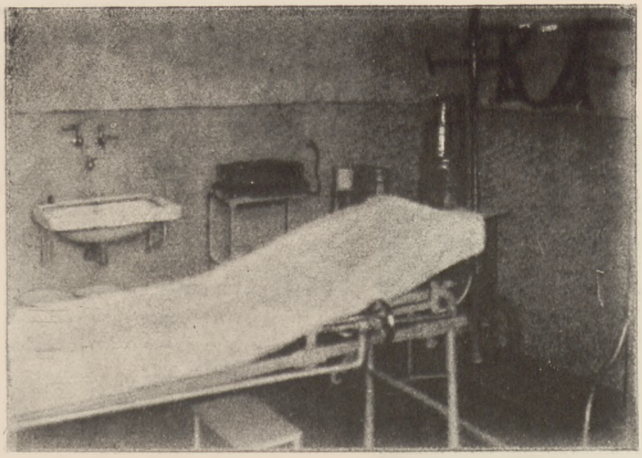
Chirurgia: mycie rąk

Roentgen

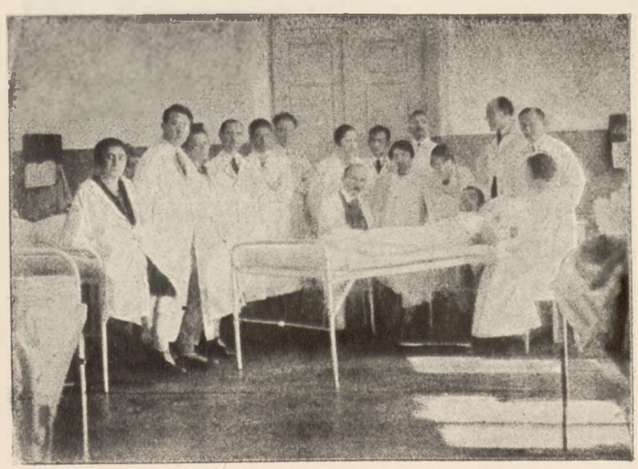
Roentgen

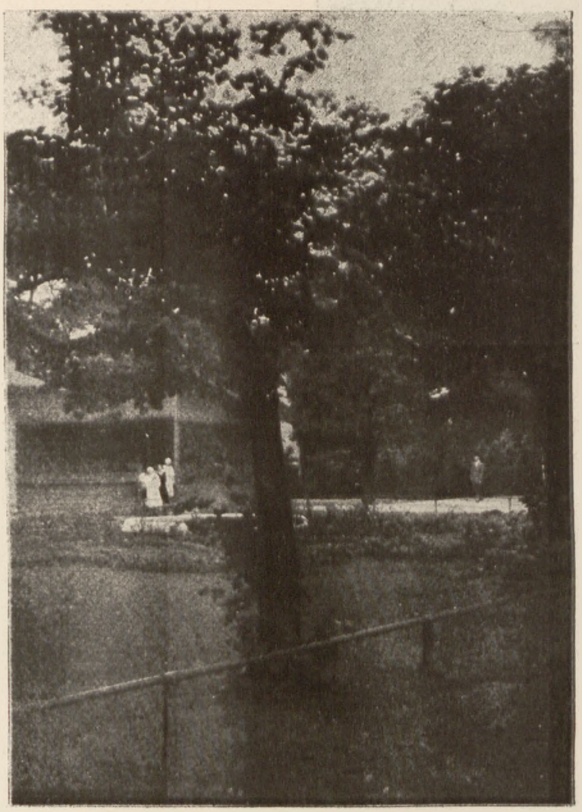
Ortopedja

Sala chorych ginekologiczna

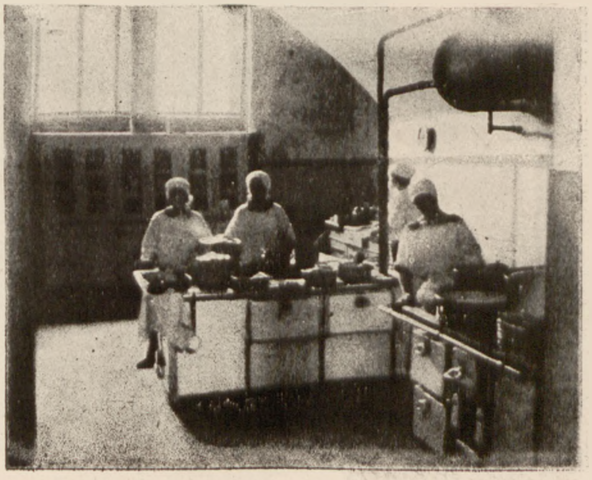
Sala chorych oddziału wewnętrznego

Leżalnia

Leżaki w ogrodzie

Kuchnia

Papier na niniejsze Sprawozdanie ofiarowała bezinteresownie firma R. Aleksandrowicz — Kraków, ulica Długa L. 1.